

Slovenija na stičišču srednje, južne in jugovzhodne Evrope

RELIEF IN NJEGOV VPLIV NA DRUŽBENE POJAVE

Dežele navadno delimo na ravninske, nižinske, gorate, visokogorske in podobno. Tega ne počnemo samo zaradi geomorfološke sistematike, temveč tudi zaradi vpliva reliefa na človeka in njegove dejavnosti. To je še zlasti očitno v pretežno gorati Sloveniji, kjer relief od vseh pokrajinskih dejavnikov najbolj vpliva na klimo, talne in vodne razmere, močno pa vpliva tudi na družbo. To ve tudi ljudstvo, ki v pesmih govori o gorjancih, planincih in polancih.

Kolike deleže Slovenije zavzemajo reliefne kategorije ravnina, gričevje, hribovje oziroma sredogorje, planote in visokogorstvo, v podrobnostih ni znano. Drugačne podatke dobimo, če se pri izračunavanju opremo na nadmorske ali na relativne višine (1), na digitalni model reliefa ali na obseg reliefno podobnih regij. Če se odločimo za slednjo metodo (2), lahko ugotovimo, da pripada gričevju slaba šestina vsega ozemlja republike Slovenije (v bodoče okrajšano RS). Dinarski, pretežno planotasti in kraški gorski sistem zavzema okoli eno četrtino, hribovje oziroma sredogorje slabo tretjino, visokogorstvo je ena desetina in ravnin za eno šestino Slovenije. Mejo med gričevjem (gričem) in hribovjem (hribom) pomeni 150—200 m višinske razlike med dnem doline in vrhom, klimatska gozdna meja, ki je med 1600 in 1900 m, pa med visokogorstvom in sredogorstvom. Med ravnine so štete predvsem nad pol kilometra široka dna dolin in kotlin. Iz navedenih deležev je videti, da je slovenska zemlja reliefno zelo heterogena, iz hipsometrične karte pa izhaja, da je relief zelo nabit. Med reliefnimi kategorijami izrazito prevladujejo vzpetine, med njimi pa hribovje. Mnenje, da smo Slovenci gorski narod, je torej utemeljeno. Če k hribovju in visokogorstvu v RS pri-

štejemo še vzpetine, ki se dvigajo iznad dinarskih kraških planot, se njegov delež dvigne na okoli polovico ozemlja.

Ravninski in gričevnati svet sta bila najbolj gosto poseljena že v času slovenske naselitve. Največji strnjeni obseg ima nižavje ob spodnji koroški Krki, kjer je bilo na Gosposvetskem in delno na sosednjem Grobniškem polju središče srednjeveške slovenske Karantanije. Največja sklenjena ravnina v RS je v dnu Ljubljanske kotline, kjer je zdaj središčna gospodarsko-politična regija. Ostale manjše kotline (Dravsko-Ptujsko polje, Krška in Celjska kotlina) v preteklosti niso razvile pomembnejših avtonomnih političnih tvorb, če prezremo celjske grofe iz Spodnje Savinjske doline. Vse imenovane kotline pa so premajhne, da bi razvile večje upravno-politične tvorbe. Zato ne gre za noben geografski determinizem, če trdimo, da je razmeroma majhno in reliefno razbito ozemlje ob pomanjkanju večje ravnine zaviralo državno in politično osamosvojitve ljudstva, ki je bivalo tod. Zato so si tudi naša zemlja lahko podrejela središča iz večjih ravnin v širši okolici, kot je v severni Italiji, na Bavarskem in v Dunajski oz. Podonavski kotlini.

Odkar je moderna kmetijska tehnika zapostavila obdelovanje strmin in dala prednost ravnini, je postalo razmerje 5 : 1 v prid vzpetin vedno manj ugodno. Nekmetijsko gospodarstvo, vključujoč industrijo in terciarni sektor, se je v postagrarni dobi razvilo domala samo na ravninah, če prezremo rudarske predele, ki pa so se v sedanosti skrčili na Črni revir in Velenjsko kotlino. Ravnine in kotline zato uspevajo že dobrega pol stoletja zadržati priseljence z vzpetin. Kako močna je še vedno »erozija prebivalstva« z vzpetin, govorijo naslednji podatki. Cenimo, da je pred stoletjem na ravninah živelo manj od polovice vsega prebivalstva. Že l. 1961 je odpadlo na ravninska naselja 64,48 % prebivalstva in ta delež je v enem desetletju, do l. 1971, narasel na 68,31 %. Hkrati se je kmečko prebivalstvo na ravninah zmanjšalo za 26,41 in na vzpetinah za 30,4 %. Ob tem preseljevanju so se spremenili tudi deleži prebivalstva po višinskih pasovih. Med leti 1948 in 1971 se je delež prebivalstva v pasu 0—400 m povečal s 73,3 % na 76,3 % (ta pas zavzema 41,6 % vsega ozemlja RS), v pasu 600 in več metrov pa je upadel s 7,5 % na 1,2 % (v tem pasu je 35,4 % vsega ozemlja). V prvem se je gostota do l. 1971 povečala na 147 preb./km², v drugem pa zmanjšala na 4,9 preb./km² (3). Te selitve so povečale delež urbanega prebivalstva. V krajih, ki jih naša statistika proglašča za »mestna naselja«, je l. 1971 živelo 46,6 % prebivalstva RS. Če pa se opremo na mnogo bolj strogo opredeljevanje mest, ki je v navadi v tujini, je delež meščanov mnogo manjši.

MAKROREGIJE V SLOVENIJI

Prvi opisi naše dežele v slovenskem jeziku, ki so izšli v drugi polovici preteklega stoletja pri Slovenski matici, so se omejevali na takratne kronske dežele, kjer so bivali Slovenci (Koroška, južna Štajerska, Kranjska, Primorska z Goriškim in s Trstom). V delih Antona Melika (4, 5, 6, 7, 8) so manjše regije praviloma opredeljene po reliefnih značilnostih. Ilešič (9) je uvedel dvojno regionalizacijo, »fiziognomsko«, to je po izgledu pokrajine, in »funkcijsko«, to je po gravitaciji prebivalstva v večja središča, kar je bilo skladno s takratnimi planskimi regijami in občinskimi skupnostmi. Bolj ekološko obarvana regionalna geografija je spet obnovila regionalizacijo po reliefu in klimi (2, 10). Taka je tudi naslednja delitev na makroregije.

1. Slovenske Alpe

Drugi Slovani imajo Slovence za alpske Slované in tudi sami se često proglašamo za alpski narod. Pri presojanju, ali smo do te oznake upravičeni, zadenemo na neenotno mnenje o meji med alpskim in izvenalpskim ozemljem. Pred prvo svetovno vojno so mejo med alpskim in dinarskim ozemljem potegnili približno po črti Beneška Slovenija (Melik, 4, je zahodno mejo videl ob spodnji Soči)—Idrija—Žiri—Vrhnika—Škofljica—železnica do Novega mesta in nato prečno čez Gorjance. Kasneje so v planinstvu in v javni rabi Alpe vedno bolj omejevali na visokogorski svet Alp. Po izidu Melikove knjige Slovenski alpski svet (1954) je temu mnenju pritegnila večina geografov. Ozemlje med alpskim visokogorstvom, omenjeno alpsko dinarsko mejo in alpsko-subpanonsko mejo, ki jo je že Melik (4) ugotavljal na stiku hribovja in nižavja, je po večinskem mnenju tedanje geografije zavzemala samostojna makroregija Predalpska Slovenija oz. Predalpsko hribovje. Ker pa drugod po Evropi predgorja in prigorja štejejo k Alpam, je potrebno tudi našo Predalpsko Slovenijo vključiti kot podenoto k alpskemu ozemlju (11). To torej razpade na tri dele, visokogorske Alpe, hribovje in Ljubljansko kotlino kot največje med ostalimi. Tako omejenemu alpskemu ozemlju pripadajo dobre $\frac{4}{10}$ ozemlja in 44 % prebivalstva RS.

1.1. V alpskih visokogorskih skupinah (Julijske Alpe, Karniško-Savinjske Alpe, Karavanke), delno tudi v Karnijskih in Ziljskih Alpah in Dobraču, prevladujejo karbonatne, zlasti apneniške kamenine. Zato in zaradi mladega in še trajajočega tektonskega dviganja jih odlikujejo precejšnje strmine. Čeprav so vrhovi nizki (nad 1600 m je le 18,5 % visokogorskega sveta v RS, kar je 2,1 % vse RS), je pokrajina dokaj visokogorska. Ker je ravnega sveta malo, so se morali prebivalci oprijeti alpskega pašništva, ki je v zadnjih desetletjih doživelo občuten upad (prim. 10, 13), z njim vred pa vse kmetijstvo, katerega pomen sta zasenčila industrija in turizem, podprt s smučarstvom. Kar je po izseljevanju ostalo prebivalstva, ne živi več pretežno od gora, temveč od dela v nekmetijskih poklicih v dolinskih in kotlinskih krajih, kot so Bovec, Bohinj in Kanalska dolina. Delež visokogorskega ozemlja ($\frac{1}{10}$) znatno presega delež vsega prebivalstva RS.

1.2. Predalpsko hribovje obdaja visokogorstva od Beneške Slovenije na zahodu do obmejnega Kozjaka na vzhodu. Le ob spodnji Savi se njegov del, Posavsko hribovje, oddalji od visokogorstva in moli daleč v subpanonsko nižavje. Predalpsko hribovje je svet slemen in dolin ter manjših kotlin. Ko je v dvajsetih letih preteklega stoletja nastal franciscejski kataster, je v hribovju gozd zavzemal dobro tretjino površja. Zdaj znaša njegov delež že okoli $\frac{2}{3}$, ker je po upadu drobnice in paše prerasel pašniki in slabše travnike. Živinoreja, zdaj skupno z gozdnim izkoriščanjem, pa je ostala v ospredju kmetijstva. Ostalo je tudi trdo življenje hribovcev, ki ga je v okviru Mežiške doline najlepše opisal Prežihov Voranc.

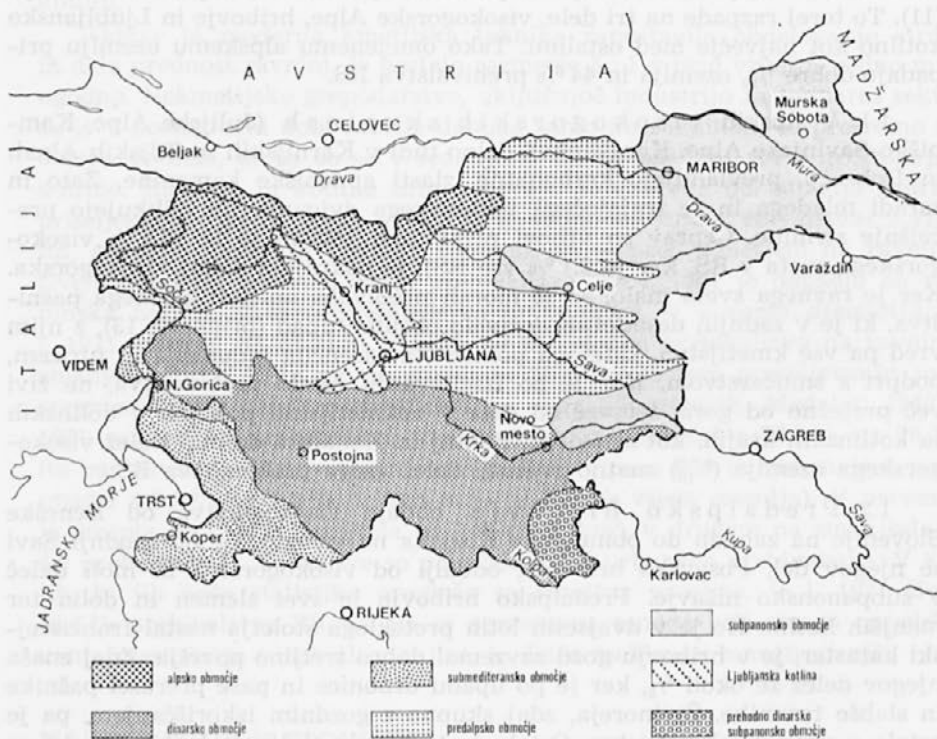
Povsem drug svet so akumulacijske terase v dnu širših dolin in kotlin: v hribih prevlada samotnih kmetij, tu vasi. Na pobočju le oazno izkrčeni gozd, tu sklenjeni pasovi obdelovalnega sveta in rastoča mesta. Taka dvojnost je značilna za visokogorski in sredogorski svet, kjer se je nekmetijsko gospodarstvo razvijalo predvsem v večjih krajih v regiji (Bovec, Jesenice, Železna Kapla, Trbiž, Črna) ali na njegovem robu na izteku dolin (Čedad, Bled, Trzič, Borovlje, Kamnik, Škofja Loka, Krško).

1.3. Ljubljanska kotlina. Ostale kotline in kotlinice v RS (Tolmin, Litija, Slovenj Gradec itd.) vključujemo v širšo hribovsko regijo. Največjo med njimi, ki sicer zavzema le 4,5 % ozemlja RS, pa kaže izdvojiti kot

posebno makroregijo, ker je središčna in gospodarsko vodilna v RS. Delež prebivalstva več kot enkratno presega njen delež ozemlja.

2. Subpanonska Slovenija. Če slovensko ozemlje razdrobimo na tri makroregije, je subpanonska Slovenija največja. V njej je okoli tretjina ozemlja in prebivalstva RS. Je najnižja, ima največ ravnega sveta in gričevja. Ima najboljše pogoje za kmetijstvo, a je med makroregijami najmanj razvita. Zaostajajo zlasti gričevnate regije (Goričko, Slovenske gorice, Haloze, Soteljsko-voglajnske gorice), kjer je neugodna socialna sestava kot delno nasledstvo najemniških viničarskih odnosov. Vlogo meščanov in polancev kot lastnikov vinogradov so v znatni meri prevzeli vikendaši.

Spodnja Savinjska dolina je prehodna med predalpsko in subpanonsko Slovenijo. Slednji je bolj podobno Ložniško gričevje, za katerega so nekdanje uporabljali manj primerno ime Ponikovska planota. Kot drugod na prehodu iz subpanonske v predalpsko Slovenijo, gojijo tudi tu trto predvsem za doma porabljeno vino.



Makroregije v Sloveniji. Po predlogi I. Gamsa risala M. Rupert.

Širše ravnine (kot npr. obmurska) in kotline so gospodarsko bolj razvite, kjer jih prečkajo pomembnejše prometnice (Spodnjesavinjska dolina, Dravsko polje).

Kraški ravniki okoli Novega mesta in v Beli krajini so prehodno ozemlje k Dinarskemu krasu notranje Slovenije.

3. Dinarski svet celinske Slovenije. Dinarski svet celinske Slovenije ima v slovenski geografski strukturi razna imena (Dinarski kraški predel, Kraške planote, Dinarski kras). Z našo formulacijo imena že-

limo nakazati, da sem ne sodi tudi primorski dinarski kras, tudi ne pokrajina Kraševcev — Kras, od koder je povzet slovenski in mednarodni strokovni termin kras (karst). Prevladujejo karbonatne kamnine, zlasti apnenec. Ponikalnice, kraški izviri, brezna in jame so vedno izzivale ljudsko bajeslovje. Makroregija je redko poseljena, gozdnata, še zlasti tako imenovane robne kraške planote med Banjščicami in Notranjskim Snežnikom, na ktere so v času pašne živinoreje čez leto prignali živino iz nižinskih vasi. Gozd se je razširil zlasti po Kočevski, ki so jo l. 1941 zapustili nemški Hočevarji. Na visokih planotah Notranjske in zahodne Dolenjske so večji otoki izkrcenega sveta le v dnu večjih kraških depresij, zlasti kraških polj, ki so v nizu v Notranjskem in v ribniško-kočevskem podolju. Ker se ni dalo obdelovalnih površin razširiti po kamnitim pobočju, je moralo rastoče prebivalstvo od nekdanj iskatil dopolnilnih zaslužkov (primer: suhorobarji). Kamen je poglavitni gradbeni material.

4. Slovensko Primorje ali submediteranska Slovenija. Najbolj pogosto ime je Primorska. Toda ta v mejah pred razpadom Avstroogrsko geografsko ni bila enovita, saj je segala po Soški dolini narvgor do osrčja Julijskih Alp. Ko so med obema vojnama pojem Primorske razširili na vse, kar je onstran tedanje jugoslovansko-italijanske meje, so ji priključili znaten del kraške in flišne Notranjske (Pivka, Idrija). Mnogi menimo, da za večjo geografsko homogenost ne kaže prikrejevati meja Primorske kot tudi ne ostalih upravno-političnih zgodovinskih imen. Ustreznejša od Primorske so zato imena kot Primorje (8) ali Submediteranska Slovenija. Slednjo omejimo po klimi, ki se v kulturni pokrajini odraža v obsegu vinogradov, če seveda ni zanje prevelikih nadmorskih višin (Brkini). Pokrajinsko-ekološko se kraške regije (Kras, Podgrajsko podolje, Slavnik) razlikujejo od flišnih (Brda, Vipavska dolina, Koprsko Primorje). Tako kot za Dinarski kras celinske Slovenije in severovzhodno Slovenije je tudi za Primorje značilna depopulacija podeželja in obilica izseljencev. Rastejo le redka negospodarska središča (obalna mesta, Sežana, Nova Gorica). Kamen je glavni gradbeni material.

POLOŽAJ SLOVENIJE

Z 20 256 km² ozemlja predstavlja Slovenija le 0,2 % Evrope, z 1,8 milijona Slovencev, ki bivajo v njej (skupno s sonarodnjaki po svetu okoli 2 milijona), le 0,26 % Evropejcev, z ostalimi prebivalci RS pa 0,3 %. V Evropi so manjše tri otočne države in nekaj žepnih držav. Kljub majhnosti pa je Slovenija naravnogeografsko zelo heterogena. Med najnižjo (Koper) in najvišjo (Kredarica) vremensko postajo je pri povprečni letni temperaturi 15,5° C razlike (13,8 : — 1,7°). Letne padavine so v razponu med 3500 mm na južnem obrobju Julijskih Alp in 800 mm na vzhodnem Goričkem. Vegetacijski pasovi segajo od skalnatega ovršja alpskih vršacev in trajnih snežišč in ledišč v njihovih osojah do sredozemske zimzelene vegetacije (črnike) v krpah, ki so v zavetrju na obali. Talni tipi so v razponu od skalnatega, grintovega sveta do organogenih, močvirnih tal in jerine. Kljub zmerni povprečni nadmorski višini površja (580 m) so strmine precejšnje. Nastale so zaradi tektonsko mladega, alpidskega gorovja in erozije rek, ki so sledile tektonskemu grezanju Panonske in Jadranske kotline. Vse to je prispevalo k nastanku na porečja, doline in kotline razbitega reliefa, ki je pri nas, kot tudi povsod po svetu, privedel do ločenih družbenih skupnosti in upočasnjeval razširjanje inovacij. Od tod Slovenija kot etnografski vrt evropskih kultur in obilica naših dialektov. Tako razdrobljeno ozemlje povezuje isti

narod, ki je postal nosilec politične moči šele po vzniku gibanja za zedinjeno Slovenijo sredi preteklega stoletja.

Prebujena narodna zavest je pospešila slovenjenje trgov in mest znotraj slovenskega podeželja. Ni pa pri tem uspela v primerih večjih mest na robu etničnega ozemlja, v Trstu, Gorici, Beljaku in Celovcu. V novi državi Jugoslaviji smo bili etnično najbolj enotna banovina in zdaj imamo enak položaj med republikami SFR Jugoslavije, čeprav je med stalnimi prebivalci RS le 90,5 % Slovencev (1981). Od trajno bivajočih se je l. 1981 priglasilo za Srbe 2,2 in Hrvate 2,9 % prebivalstva. Avtohtonih Madžarov je v Prekmurju 9500 in Italijanov v Koprskem Primorju 2200. Za jugoslovansko povprečje visoko življenjsko raven smo dosegli s hitrejšo industrializacijo (v industriji je 45 % vseh zaposlenih), z večjim deležem zaposlenih, zlasti žena (nanje odpade v gospodarstvu 73 % vseh zaposlenih). Kakor je naše gospodarstvo v okviru Jugoslavije dobro, tako je slabo v okviru razvite Evrope, kamor odpiramo meje.

Geografsko je naša dežela stičišče Sredozemske in Srednje Evrope in je nedaleč od severozahodnega konca Jugovzhodne Evrope. Do tega stoletja so na našo kulturo in civilizacijo vplivali predvsem močni politični centri na jugu, severu in severovzhodu, za kratek čas tudi na zahodu. Okoli poltisočletja je razvoj narekovala rimska država s svojo sredozemsko civilizacijo. Njeno dediščino sta nadaljevala Benetke in Oglej, tako da je osnova današnje kulturne pokrajine v Slovenskem Primorju. Močna je zlasti v naselbinski in gradbeni dediščini. V srednjem in novem veku smo bili podvrženi politični, kulturni in civilizacijski prevladi središč na severnem robu Alp. Od tod smo dobili vero, fevdalne posestnike, moralne norme in koloniste, ki so jih (v Baški grapi, Selški dolini, na Sorškem polju) slovenizirali. Tedaj so nastale osnove kulturne pokrajine, posebno v alpskem delu Slovenije. Na severovzhodno Slovenijo, zlasti Prekmurje, je segal vpliv Panonske kotline, ki je dal Prekmurju poleg značilne panonske hiše še drobno zemljiško parcelacijo (14).

Različnosti vpliva sredozemske (romanske) civilizacije z juga in srednjeevropske, germanske s severa in zahoda, so lepo vidne v reliefno podobnem visokogorstvu in hribovju Predalpske Slovenije. Sredozemsko stavbarstvo s korci vred sega ob Soči navzgor do Bovške kotline. Na primorski strani je bilo očitno večje pomanjkanje zemlje, saj so v strminah pobočij bolj izkrčili gozd kot v celinski Sloveniji in skupno z rudarstvom poselili globoke visokogorske doline, ki so drugod agrarno neposeljene. V hribovju so na primorski strani zrasla naselja strnjenegega, sredozemskega tipa v legah, kjer v severni in severovzhodni Sloveniji prevladujejo samotne kmetije (15) z zemljiščem v celku. Kot gradbeni material tu prevladuje les, na primorski strani kamen. Razlike so celo v prebivalstvenem razvoju. Na primorski strani je večja depopulacija. Občina Tolmin je edina, ki po l. 1948 domala neprekinjeno izgublja skupno prebivalstvo. Še hitreje se praznita Beneška Slovenija in Rezija. Med leti 1911 in 1981 je njeno prebivalstvo upadlo s 4671 na 1549 ljudi.

Noben del Slovenije ne pripada Jugovzhodni Evropi. Nekdaj in še danes se javlja namesto nje ime Balkanski polotok. Njegove severne meje na Donavi in Savi niso sporne, pač pa severozahodna meja, o kateri sta po Cvijiću v novejšem času razpravljala za Melikom še J. Roglič in I. Gams. Po večinskem mnenju poteka približno po Kolpi. Ker pa severni del polotoka nima obeležja polotoka, ime Balkan pa je postalo v geografski literaturi pojem s slabo konotacijo, se raje odločimo za izraz Jugovzhodna Evropa (10). Z njo nas povezuje skupno Dinarsko gorstvo, reki Sava in Drava ter v sedanosti vedno važnejša savska prometna magistrala, ki se v Sloveniji (tu imenovana

tudi Ilirika) razceplja v severnoitalijanski in srednjeevropski krak. Prvi val doseljencev od jugovzhoda smo dobili v času turškega imperija na Balkanu, drugega v zadnjih treh desetletjih v obliki trajnih in sezonskih doseljencev. V letu 1918 smo se vključili v jugoslovansko državo in s tem povezali z Jugovzhodno Evropo. Ker pa je zdaj odpadel strah pred močnimi sosedi in iskanje istorodnih zaščitnikov in ker so prevladala gospodarsko-politična središča bolj zahodno in južno od nas, se je začela doba odpiranja slovenske družbe v razvito Evropo. Po našem pregledu je očitno, da se ta težnja ujema z naravnim in družbenim značajem Slovenije.

Če slovenskim Alpam pridružimo visokogorstva v zamejstvu, kjer bivajo (ali sobivajo) Slovenci, uvidimo, da znaša alpski delež ozemlja približno polovico. V njem v RS biva 44% prebivalstva. Pripadamo torej Alpam, ki so v okviru šestih držav (Jugoslavija, Italija, Švica, Francija, ZR Nemčija, Avstrija) in kjer biva šest narodov. Naše sodelovanje v vzhodnoalpski skupnosti narodov Alpe-Jadran je zato naravno.

Subpanonska Slovenija je del Panonske kotline in njenega obrobja. V tem delu Srednje Evrope biva osem narodov (poleg nas Hrvati, Srbi, Madžari, Romuni, Slovaki, Čehi, Avstrijci) in vanjo sega pet držav. S tem delom Slovenije smo tudi del panonske skupnosti narodov.

Dinarsko gorstvo nas s svojo naravo in doseljenci povezuje s petimi narodi (Hrvati, Srbi, Črnogorci, Albanci, Grki) in še z dvema državama (Albanija, Grčija).

Naše Primorje sega v Sredozemsko kotlino in to v tisti njen del, kjer sega Jadransko morje s Tržaškim zalivom najgloblje proti severu v evropski trup. S 47 km dolgo obalo imamo okno v svet do ostalih pomorskih narodov, s katerimi nas povezuje tudi lastna ladjarska družba. Uvrščamo se med 16 (ako vključimo Črno morje, 19) držav, ki segajo do obal Sredozemskega morja, in med še bolj številne narode sredozemskega kulturnega območja.

Poznavanje naših makroregij, ki smo jih bežno preleteli v tem članku, nam lajša razumevanje okolja in ljudstev v mnogo širši okolici v Srednji, Južni in Jugovzhodni Evropi. Boljše gospodarsko in kulturno povezovanje z njimi nam more odpreti nove perspektive za nadaljnji razvoj.

Literatura

1. I. G a m s, Ali je Slovenija gorata dežela? Planinski vestnik LXXXVIII, 1987, Ljubljana.
2. I. G a m s, Landschaftsökologische Gliederung Sloweniens. Klagenfurter Geographische Schriften, zv. 4, 1983, Celovec.
3. P. M i h e v c, Številčno gibanje vsega in kmečkega prebivalstva Slovenije 1961—71 s poudarkom na analizi strnitve v ravninskem svetu, Geografski obzornik 1987, XXIV, zv. 1—2, Ljubljana.
4. A. M e l i k, Slovenija, I, II, Slovenska Matica, Ljubljana 1935, 1936.
5. A. M e l i k, Slovenski alpski svet. Slovenska Matica, 1954, Ljubljana.
6. A. M e l i k, Stajerska s Prekmurjem in Mežiško dolino. Slovenska Matica, 1957, Ljubljana.
7. A. M e l i k, Posavska Slovenija. Slovenska Matica, 1958, Ljubljana.
8. A. M e l i k, Slovensko Primorje. Slovenska Matica, 1960, Ljubljana.
9. S. I l e š i č, Pogledi na geografijo. PK, 1980, Ljubljana.
10. I. G a m s, Geografske značilnosti Slovenije. Mladinska knjiga, 1983, 1989, Ljubljana.
11. I. G a m s, The Delimitation and the Characteristics of the Alps in Slovenia. Geographica Iugoslavica, 5, 1984, Ljubljana.
12. A. M e l i k, Planine v Julijskih Alpah. Dela 1 Geografskega inštituta SAZU, Ljubljana.
13. M. V o j v o d a, Najnovejše spremembe v planinskem gospodarstvu slovenskih Alp. Geografski vestnik XLII, 1970, Ljubljana.

14. S. Ilešič, Sistemi poljske razdelitve na Slovenskem. Dela 2 Geografskega inštituta SAZU, 1950, Ljubljana.

15. A. Melik, Kmetiska naselja na Slovenskem. Geografski vestnik IX, 1933, Ljubljana.

Abstract

SLOVENIA AT THE JUNCTURE OF CENTRAL, SOUTHERN AND SOUTHEASTERN EUROPE

The Republic of Slovenia, which is ethnically but not geographically homogeneous, is divided between the Alps, which cover 4/10 of its territory and are a home to 44 % of its inhabitants; the sub-Pannonian region, with about a third of the territory and the population; the Dinaric mountain range, with a fourth of the territory and one eighth of the population; and sub-Mediterranean Slovenia, with one tenth of the territory and population. These macroregions link us to the Mediterranean and its civilization, and to other parts of Central Europe, especially its Alps and Pannonian basin (Vienna, Budapest). Though the Balkans Peninsula does not reach all the way to Slovenia, the Dinaric mountain range and from 1918 on the common state of Yugoslavia do link Slovenia to it. Strengthening ties with Central and Southern Europe makes sense from a geographical and historical point of view, as we are bound to them by nature and common cultural sources.

The relief (plains or highlands) has in this century greatly affected the economic and population structure. Due to the »population erosion« on highlands, three quarters of the population live today in accumulation plains, which make up just one sixth of the territory. The population share on different altitude belts has changed, as well as its professional structure. Farming, which was still prevailing half a century ago, has given way to secondary and tertiary occupations. Nowadays farmers make up only one twelfth of the population. All this has greatly affected the ethnological picture of Slovenia.